

Élelmiszerek mikrobiológiai vizsgálata

Mintavétel

Az a művelet, melynek során valamilyen nagyobb egységből, azzal azonos összetételű, tulajdonságú és állapotú, de kisebb mennyiségű, a vizsgálat céljának megfelelő részt, **mintát** elkülönítünk.

Azt a legnagyobb egységet, amelyből a mintát elkülönítjük **mintavételi alapnak** nevezzük.

Tétel: a termék minősítésére kijelölt és együttes elbírálás alá eső mennyiséget értjük.

Gyártási tétel: azonos fajtájú élelmiszernek, adalékanyagoknak, segédanyagoknak, stb. a vizsgálat céljára az üzemben kijelölt, azonos időben, azonos alapanyagokból, azonos technológiával előállított és együttes elbírálás alá eső nagyobb mennyisége, melyből a mintát elkülönítették, és amelyre a vizsgálat eredményét vonatkoztatják.

Kereskedelmi árukészlet: azonos üzemben gyártott, azonos fajtájú és összetételű, - csomagolt terméknel azonos tömegre vagy térfogatra equalizált és azonos felirattal ellátott – nagyobb tömegű, kereskedelmi forgalom tárgyát képező élelmiszer, melynél az azonos gyártási tételből való származás nem állapítható meg a megfelelő jelzés hiánya vagy azok eltérő volta miatt.

Mintaelem (elemi minta): a tétel egyedeiből egy alkalommal elkülönített termékmennyiség. Mennyiségét szabványok és rendeletek határozzák meg.

- Hatósági minta
- Üzemi minta
- Kereskedelmi minta

Első minta (minta): A laboratóriumi vizsgálatra vett minta, mely a kész élelmiszernek, illetve a nyers-, segéd- vagy adalékanyagoknak kijelölt tételéből elkülönített, meghatározott mennyiségű, egy vagy több elemi mintából álló része, melynek összetétele és mikrobiológiai állapota a mintavétel időpontjában a tétel egészét jellemzi.

Ellenminta: a hatósági vagy kereskedelmi mintavételi eljárás során az ellenőrzött fél kérésére elkülönített, majd kiadott, az első mintával mindenben megegyező, azzal azonos módon vett és kezelt minta.

Mintavétel formái:

- Hatósági (felderítő) mintavétel
- Szűrőpróbaszerű végtermék-ellenőrző hatósági vagy üzemi mintavétel
- Adatgyűjtő, felmérő hatósági vagy üzemi mintavétel
- Higiéniai ellenőrző hatósági vagy üzemi mintavétel
- Mikrobiológiai tételminősítő mintavétel

Jellemző: az élelmiszer mikrobiológiai minősítéséhez felhasznált valamilyen tulajdonság, mely lehet méréses jellemző vagy minősítéses jellemző.

Mintavételi terv: egy vagy több mikrobiológiai jellemző elfogadási követelményeit állapítja meg egy meghatározott tételre vonatkozóan, adott számú elemi mintának vagy csomagolási egységnek a szabványokban előírt vizsgálati eljárásokkal történő kiértékelése alapján.

A mintavételi terv lehet kétrendszerű vagy háromrendszerű

A mintavételi terv elemei

- **N**: a vizsgálandó tétel teljes mennyisége vagy a csomagolási egységek száma
- **n**: az **N** nagyságú vagy számú egységből elkülönítendő elemi minták száma.
- **m**: a megfelelő mikrobiológiai határérték, aggálymentes. A gyártás helyén $< m$, a kereskedelemben $\leq m$.
- **M**: még tűrhető határérték, fogyasztásra alkalmatlan. A gyártás helyén $< m$, a kereskedelemben $\leq m$.
- **c**: tűréshatár (tolerancia), amely az **m** és **M** értékek közé esik, még elfogadható.

Kétrendszerű (egyhatáros) mintavételi terv

Az M hiányzik.

Pl.: kórokozóknál

$N=500$ kg, $n=13$, $c=0$, $m=0/25$, M -

Háromrendszerű (kéthatáros) mintavételi terv

$N=500$ kg, $n=15$, $c=2$, $m=10^2$, $M=10^3$

A mikrobiológiai vizsgálat

Hagyományos módszer

- Minta-előkészítés
- Minta bemérése
- Homogénezes
- Hígítás
- Leoltás
- Eredmények közzlése (MPN, titer, telepszám)
- Vizsgálati jegyzőkönyv
- A vizsgálatok megbízhatósága

Direkt sejtszámlálás

- Sejtszámlálás tömeg szerint
- Hidrofób hálózatos membránszűrőn átszűrve
- Fluoreszcens és immunfluoreszcens mikroszkópia
- Ultrahang echográfia

Sejtalkotók szelektív elemzése

- Penészgombák kitin és ergoszterintartalma (LC vagy TLC)
- Limulus teszt
- ATP meghatározás
- DNS hibridizáció

A mikrobák anyagcsere termékeinek kimutatása

- Reduktáz-próba
- Tejsav és borostyánkősav meghatározás
- Kénhidrogén és ammónia kimutatás
- Szén-dioxid színreakció vagy radiometriásan
- Mikrokalorimetria
- Turbidimetria
- Kis szénatomszámú zsírsavak (GC vagy LC)
- Ellenállás és vezetőképesség mérés
- Antigénkimutatás (ELISA teszt)